

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกลอย่างเต็มรูปแบบ กล่าวคือ มหาวิทยาลัยไม่มีชั้นเรียน นักศึกษาหรือผู้เรียนไม่ต้องเดินทางมาเรียนยังมหาวิทยาลัยแต่จะเรียนจากสื่อประเภทต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดส่งไปให้ เนื้อหาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จะส่งจากผู้สอนไปยังผู้เรียนโดยผ่านสื่อหลายชนิดซึ่งเรียกว่า สื่อประสม มหาวิทยาลัยได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2521 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงในทุกภูมิภาคของประเทศโดยเฉพาะผู้ที่ทำงานแล้วหรือมีภาระต่างๆ ซึ่งไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแบบชั้นเรียน ให้ได้มีโอกาสเข้าศึกษาและยกระดับความรู้ของตนเอง

มหาวิทยาลัยเปิดรับนักศึกษาครั้งแรกในปี พ.ศ. 2524 โดยเปิดสอนในระดับปริญญาตรีใน 3 สาขาวิชา (หรือ 3 คณะ) คือ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และวิทยาการจัดการ ต่อมา มหาวิทยาลัยได้เปิดสาขาวิชาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเปิดสอน 12 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ วิทยาการจัดการ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มนุษยนิเวศศาสตร์ นิเทศศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และพยาบาลศาสตร์ นอกจากเปิดสอนในระดับปริญญาตรีแล้ว ในปี พ.ศ. 2536 มหาวิทยาลัยเริ่มเปิดสอนในระดับปริญญาโท โดยเริ่มเปิดสอนที่สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เป็นสาขาวิชาแรก ต่อมาได้ขยายไปยังสาขาวิชาอื่นๆ เช่น สาขาวิชาวิทยาการจัดการ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ศิลปศาสตร์ นิเทศศาสตร์ จนปัจจุบันเปิดสอนระดับปริญญาโทครบทั้ง 12 สาขาวิชา และในปี พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยเริ่มเปิดสอนระดับปริญญาเอก โดยเริ่มที่สาขาวิชาศึกษาศาสตร์อีกเช่นกัน ต่อมาได้ขยายไปอีกหลายสาขาวิชา เช่น สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ วิทยาการจัดการ ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น

ในปัจจุบันหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนประกอบด้วย 5 ระดับคือ 1) หลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร เป็นหลักสูตรที่นำชุดวิชาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีมาเปิดสอนเป็นรายวิชาให้ผู้สนใจทั่วไป ซึ่งไม่จำกัดอายุ สมัครเข้าเรียน เมื่อเรียนสำเร็จจะได้สัมฤทธิ์บัตรของวิชานั้นๆ ผู้สนใจสามารถเรียนสัมฤทธิ์บัตรหลายๆ วิชาแล้วนำไปรวมกันเทียบเข้าสู่หลักสูตรปริญญาตรีได้ 2) หลักสูตรประกาศนียบัตร 1 ปี และ 2 ปี ในสาขาวิชาต่างๆ เปิดสอนสำหรับผู้สนใจทั่วไปที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาแล้ว 3) หลักสูตรปริญญาตรี เปิดสอนใน 12 สาขาวิชาและหลายวิชาเอกสำหรับผู้สนใจทั่วไปที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาแล้ว 4) หลักสูตรปริญญาโท เปิดสอนใน 12 สาขาวิชาและหลายวิชาเอกสำหรับผู้สนใจสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามาแล้ว และ 5) หลักสูตรปริญญาเอก เปิดสอนในหลาย สาขาวิชา สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่ามาแล้ว

การจัดการเรียนการสอนด้วยระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยนั้น มหาวิทยาลัยใช้สื่อประสมในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้สอนสู่ผู้เรียนดังกล่าวมาแล้ว สื่อประสมประกอบด้วยสื่อหลากหลายชนิด มหาวิทยาลัยใช้สื่อประสมโดยมีสื่อหลักและสื่อเสริม โดยในระยะแรกของการเปิดการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก และมีรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียง ซีดี วีซีดี การสอนเสริมและการฝึกปฏิบัติเป็นสื่อเสริม ในระยะต่อมามหาวิทยาลัยได้มีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ เช่น การใช้ e-learning ระบบการเรียนการสอนเริ่มด้วยผู้สนใจสมัครเข้าเป็นนักศึกษา เมื่อสมัครลงทะเบียนเป็นนักศึกษาแล้วมหาวิทยาลัยจะจัดส่งสื่อประเภทต่างๆ สำหรับวิชาที่ศึกษาไปให้นักศึกษาที่บ้าน สำหรับศึกษาด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังส่งตารางกำหนดเวลาการออกอากาศสำหรับรายการวิทยุหรือรายการโทรทัศน์ ประกอบชุดวิชาและตารางกำหนดเวลาและสถานที่สอนเสริมหรือสัมมนาเสริมไปให้นักศึกษา โดยทั่วไปวิชาหนึ่งๆ จะมีการสอนเสริมหรือสัมมนาเสริมประมาณ 2 ครั้ง ในช่วงปลายภาคการศึกษานักศึกษาจะต้องเข้าสอบในวิชาที่ศึกษา การเข้ารับการสอนเสริมหรือสัมมนาเสริมและการสอบนั้น นักศึกษาไม่ต้องเดินทางมายังมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยได้ขอความร่วมมือกับโรงเรียนประจำจังหวัดแต่ละจังหวัดจัดเป็นสถานที่สำหรับสอนเสริมและสถานที่สอบ

สำหรับการติดต่อสื่อสารกับมหาวิทยาลัย นักศึกษาสามารถติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยได้หลายช่องทาง ทั้งทางโทรศัพท์ ไปรษณีย์ ทาง e-mail ทาง website ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น มหาวิทยาลัยมี call centre ซึ่งนักศึกษาสามารถติดต่อ สอบถามข้อมูลได้ตลอดเวลา มีหน่วยบริการแนะแนวแก่นักศึกษา โดยแนะแนวผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ มีห้องสมุดสำหรับให้นักศึกษามาค้นคว้าข้อมูลได้ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกหลายหน่วยงานที่ให้บริการแก่นักศึกษา ได้แก่ สำนักทะเบียนและวัดผล สำนักเทคโนโลยีการศึกษา สำนักบริการการศึกษา สำนักวิชาการ สำนักบรรณสารสนเทศ สำนักพิมพ์ สำนักการศึกษาต่อเนื่อง สำนักคอมพิวเตอร์ และสำนักบัณฑิตศึกษา นอกจากนี้ ยังมีศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค กระจายอยู่ตามภาคต่างๆ ของประเทศ รวม 10 แห่ง ได้แก่ นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ อุบลราชธานี เพชรบุรี สุโขทัย ลำปาง อุตรดิตถ์ จันทบุรี ยะลา และนครนายก ศูนย์วิทยพัฒนาเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อสนับสนุนและรองรับกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกอบรม และงานบริการการศึกษาในระบบการสอนทางไกล เป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยในงานบริการห้องสมุดและสื่อการศึกษา เป็นศูนย์ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค สนับสนุนการจัดกิจกรรมของชมรมนักศึกษา ชมรมบัณฑิต สมาคมสุโขทัยธรรมมาธิราช และองค์กรอื่นที่มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ตามที่มหาวิทยาลัยมอบหมาย

การจัดการศึกษาทุกระดับของมหาวิทยาลัยจะใช้ระบบการศึกษาทางไกลในระบบเดียวกัน สำหรับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้ศึกษาทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพ ให้เป็นผู้รอบรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษา ให้สามารถศึกษาวิจัย ตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพการงานได้ การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในภาพรวมก็คล้ายคลึงกับการจัดการศึกษาสำหรับระดับอื่นๆ เพียงแต่อาจจะมีรายละเอียดบางเรื่องต่างกันเล็กน้อย เช่น การใช้สื่อสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จะเป็นสื่อออนไลน์ เป็นอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น การสัมมนาเสริม เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาทุกคนต้องเข้าร่วม เพราะมีคะแนนเก็บให้ ในขณะที่การสอนเสริมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น ให้เป็นไปตามความสมัครใจ ไม่บังคับและไม่มีการเก็บคะแนน

ในการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับรวมทั้งระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นในคุณภาพของการจัดการศึกษา เพื่อให้ผลลัพธ์ หรือผลผลิตของการจัดการศึกษามีคุณภาพสามารถ

เทียบเคียงได้กับมหาวิทยาลัยในระบบชั้นเรียนทั่วไป ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงต้องมีการติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งระบบ ทั้งในด้านหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม สื่อสำหรับถ่ายทอดความรู้ให้มีความทันสมัยและเอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียนที่เรียนด้วยตนเองได้มากที่สุด กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน กิจกรรมบริการการศึกษาที่จะช่วยเหลือผู้เรียน แหล่งความรู้สนับสนุนการเรียน และการวัดประเมินผลเป็นต้น

คุณภาพของบัณฑิต เป็นส่วนที่จะแสดงผลการดำเนินการจัดการศึกษาทั้งระบบของมหาวิทยาลัยว่าได้ผลดีเพียงใด มหาวิทยาลัยมุ่งจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตมีความรู้ที่ครอบคลุมสมบูรณ์ในศาสตร์ที่ศึกษา สามารถเป็นนักวิชาการ สามารถค้นคว้าวิจัยและสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต โดยมหาวิทยาลัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแต่ละหลักสูตรให้ครอบคลุมการพัฒนานักศึกษาทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพ นอกจากนี้ยังต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตและความต้องการของสังคมอีกด้วย ซึ่งการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตและความต้องการของสังคมนั้น นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่สังคมเป็นสังคมแบบไร้พรมแดน บัณฑิตจะต้องมีความรู้และทักษะที่มีความเป็นสากลที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ดังเช่น ที่ Kay (2010) ได้กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนพึงมี คือทักษะที่สำคัญต่อไปนี้ คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการออสเตรเลีย (Department of Education, 2016) ได้กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญของผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตไว้ 7 กลุ่ม คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการเรียนรู้ และการทำงานอย่างอิสระ ความสามารถในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม สำหรับของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2555) สำหรับบัณฑิตในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกว่า ต้องมีคุณลักษณะ 5 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

คุณลักษณะเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญแก่บุคคลในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพและการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกในปัจจุบัน ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่สถาบันการศึกษาควรจะต้องปลูกฝังและสร้างให้เกิดขึ้นในผู้ที่สำเร็จการศึกษาหรือผู้ที่บัณฑิต เพื่อที่เขาจะนำไปการปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสังคมยุคปัจจุบัน

สิ่งที่จะช่วยสะท้อนผลการจัดการศึกษาหรือคุณภาพของบัณฑิตโดยทั่วไปจะพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบัณฑิต แต่สิ่งที่สำคัญมากอีกอย่างหนึ่งก็คือ เสียงจากผู้ใช้บัณฑิต เพราะเขาเป็นผู้ที่เห็นการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยโดยตรง ความรู้และทักษะที่ได้รับไปจากมหาวิทยาลัยรวมทั้งการประยุกต์ใช้ความรู้ของผู้จบการศึกษาหรือบัณฑิต จะสะท้อนออกมาในการปฏิบัติงาน เพราะฉะนั้นสิ่งที่สะท้อนจากผู้ใช้บัณฑิตจึงถือว่ามีประโยชน์มาก

จากการที่ผู้วิจัย ในฐานะผู้สอนหลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอกของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ได้ทำการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาบางส่วนจากการสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับความรู้ ความสามารถของบัณฑิตในเชิงวิชาการ ในเชิงความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานและความตั้งใจในการทำงาน และจากการสอบถามอาจารย์ท่านอื่นๆ พบว่า ท่านได้มีการติดตามผลบัณฑิตจากผู้ใช้บัณฑิตบ้างเหมือนกันพบว่ามีผลใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตาม การติดตามผลผู้ใช้นักศึกษาดังกล่าวเป็นเพียงบางส่วนของนักศึกษาในบางหลักสูตรเท่านั้น และยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการ หากได้มีการทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตปริญญาโทและปริญญาเอกให้ครบทุกหลักสูตรและศึกษาอย่างกว้างขวางในประเด็นต่างๆ อย่างรอบด้าน ก็จะเป็นประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยอย่างมาก ที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร ปรับปรุงระบบการเรียนการสอน เพื่อจะได้ผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของหน่วยงานและองค์กรผู้ใช้นักบัณฑิต ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยและสังคมโลก

ในเรื่องความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้มีความรู้ทักษะที่พร้อมเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกดังกล่าวมานี้ พบว่า มหาวิทยาลัยต่างๆ ต่างตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ ดังเช่นความเห็นจากการประชุมระหว่าง 5 มหาวิทยาลัยเปิด ดังนี้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้มีโครงการความร่วมมือระหว่าง 5 มหาวิทยาลัยเปิด (5 Open Universities หรือ OU5) ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเปิดมาเลเซีย (Open University Malaysia, OUM)

มหาวิทยาลัยเปิดอินโดนีเซีย (Universitat Turbuka, UT) มหาวิทยาลัยเปิดเวียดนาม (Hanoi Open University, HOU) มหาวิทยาลัยเปิดฟิลิปปินส์ (University of Philippines Open University, UPOU) และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (Sukhothai Thammathirat Open University, STOU) โครงการความร่วมมือนี้ได้ส่งเสริมการทำหลักสูตรร่วมกันและการทำวิจัยร่วมกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ในการประชุมเกี่ยวกับการวิจัยร่วมกัน ได้กล่าวถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและประเด็นที่ควรพัฒนา และหนึ่งในประเด็นเหล่านั้นที่กลุ่มมหาวิทยาลัยเปิดให้ความสำคัญมาก ก็คือ การพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่จะสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ในปี พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 5 มีข้อตกลงร่วมกันในการทำโครงการวิจัยในเรื่องนี้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันใช้เครื่องมือวิจัยแบบเดียวกัน ส่วนการดำเนินการวิจัยให้แต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินการของตนเอง และเมื่อได้ผลวิจัยแล้วจะนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต ตลอดจนตัวบัณฑิตเอง คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของสังคมในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณภาพของบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านความรู้และทักษะด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิต คณาจารย์และบุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ต่อคุณภาพของบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ควรพัฒนา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 คุณภาพของบัณฑิตในการวิจัยนี้ จะเป็นคุณภาพเกี่ยวกับความรู้และทักษะใน 5 กลุ่ม ซึ่งบัณฑิตควรจะมี ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านทักษะพื้นฐาน 2) ด้านความสามารถทางวิชาชีพ 3) ด้านทักษะความสามารถส่วนบุคคล 4) ด้านทักษะการจัดระบบการงาน และ 5) ด้านความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน

1.2 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต ประกอบด้วย ประเภทของความรู้และทักษะที่จะพัฒนา วิธีการและสื่อที่จะใช้ในการพัฒนา และช่วงเวลาที่พัฒนา

1.3 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณภาพของบัณฑิตนั้น จะศึกษาความคิดเห็นใน 2 มิติ มิติแรก ความคิดเห็นว่าความรู้และทักษะต่างๆ ใน 5 กลุ่ม ต่อความสำคัญในการปฏิบัติงานของบัณฑิต มิติที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อความรู้และทักษะที่บัณฑิตมีอยู่

2. ขอบเขตด้านเวลาในการวิจัย ช่วงเวลาของการวิจัย คือ 1 ปี คือ ตั้งแต่ตุลาคม 2560 – กันยายน 2561

3. บัณฑิตที่ศึกษาครั้งนี้คือ บัณฑิตระดับปริญญาโทและเอกจากทุกสาขาวิชาซึ่งสำเร็จการศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2558 - 2559

4. ผู้ใช้บัณฑิต คือนายจ้างหรือผู้บริหารหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่บัณฑิตปฏิบัติงานอยู่ในช่วงเวลาที่ดำเนินการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยในการที่จะวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ในภาพรวม ในการพัฒนานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะตามที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ

2. ผลการวิจัยจะสามารถใช้เป็นแนวทางแก่สาขาวิชา ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนา นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้เป็นบัณฑิตตามที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ

3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่หน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน การสอนและการพัฒนานักศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้เป็นบัณฑิตตามที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนจาก สื่อประเภทต่างๆ ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ จะมีการพบครูผู้สอนบ้างเป็นครั้งคราวเพื่อเป็นการเสริมจาก การเรียนจากสื่อ สื่อที่ใช้ใช้อาจจะมีหลากหลายประเภท ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเสียง สื่อภาพ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคม เป็นต้น

2. บัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและเอก จากทุก สาขาวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้แก่ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ นิเทศศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ วิทยาการจัดการ เศรษฐศาสตร์ มนุษยนิเวศศาสตร์ เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. ผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง ผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้างในหน่วยงานหรือองค์กร ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน ที่บัณฑิตซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและเอก จากมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธิราชปฏิบัติงานอยู่

4. คุณภาพของบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกจากแต่ละสาขาวิชา ซึ่งคุณลักษณะประกอบด้วยหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน สำหรับในการวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาคุณภาพที่ครอบคลุม ความรู้ ทักษะใน 5 ด้าน คือ ทักษะพื้นฐาน ความสามารถทางวิชาชีพ ทักษะความสามารถส่วนบุคคล ทักษะการจัดระบบการงาน และความรู้และเทคนิคเฉพาะด้าน

5. คุณภาพของบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ที่ผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้าง หรือหัวหน้างานต้องการ ซึ่งอาจประกอบด้วยคุณลักษณะหลายด้าน ทั้งด้านความรู้และทักษะด้านต่างๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน

6. แนวทางการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หมายถึง วิธีการหรือระบบการดำเนินการในการพัฒนาความรู้และทักษะด้านต่างๆ ซึ่งแนวทางนี้จะครอบคลุมด้านเนื้อหา/หลักสูตรที่จะใช้ในการพัฒนา วิธีการในการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย สื่อและกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมสนับสนุนต่างๆ ซึ่งจัดให้แก่ศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตั้งแต่แรกเข้าจนสำเร็จการศึกษา และการวัด ประเมินผล เพื่อที่จะช่วยเอื้อให้นักศึกษาระดับปริญญาโทและเอกสำเร็จเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตามที่ผู้ใช้บัณฑิตและสังคมต้องการ

7. ความพึงพอใจต่อคุณภาพบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง การยอมรับต่อคุณลักษณะในด้านความรู้และทักษะของบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

8. ความคิดเห็นต่อคุณภาพของบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดต่อคุณลักษณะในด้านความรู้และทักษะของบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาว่า ที่เป็นอยู่เป็นอย่างไร เหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงานเพียงใดและควรจะเป็นอย่างไร